

7) запровадження механізмів заохочення горизонтальної кооперації міст і підтримки місцевих ініціатив тощо [3, с. 261].

Визначені на 2014-2020 рр. нові завдання регіональної політики ЄС передбачають посилення уваги саме до соціально-політичної складової розвитку регіонів ЄС та відмову від політики усунення диспропорцій між регіонами на користь стимулювання власних ініціатив регіонів та місцевого населення до забезпечення сталого розвитку їх територій.

Відтак, сучасний регіон стає центральною одиницею сталого розвитку всіх країн світу, що визначається прийнятою ООН концепцією сталого розвитку як основного орієнтиру розвитку на світовому рівні. Саме через регіон відбуватиметься розвиток інфраструктурних проектів, соціально-економічний та політичний розвиток держави. Саме тому державна регіональна політика набуває особливого статусу та значної уваги з боку центральних органів влади як така, що забезпечить подальший розвиток держави на майбутнє.

Список використаних джерел

1. Злупко С. М. Наукові основи моделювання розвитку регіональних суспільно-економічних систем / С. М. Злупко // Соціально-економічні дослідження в перехідний період. Регіональні суспільні системи [зб. наук. праць]. – Вип. 3 (XLVII) / НАН України, Ін-т регіональних досліджень / Редкол.: від. ред. Акад. НАН України М. І. Долішній. – Ч. 1. – Львів, 2004. – С. 15–31.

2. Куліш І. М. Державне управління регіональним розвитком України в контексті європейської інтеграції: монографія / І. М. Куліш. – Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2011. – 252 с.

3. Музиченко Г. В. Концептуалізація державної політики країн пострадянського простору в умовах глобалізаційних змін: Монографія / Г. В. Музиченко. – Одеса: Друкарський дім, 2012. – 394 с.

4. Шамборовський Г. О. Регіональна політика Європейського Союзу / Г. О. Шамборовський. – К.: Знання, 2011. – 187 с.

*Головатий Микола Федорович, д-р політичних наук, професор
ПрАТ «ВНЗ Міжрегіональна академія управління персоналом»*

ДЕРЖАВНА ВЛАДА І МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ: ПРОБЛЕМА ЄДНОСТІ І ПРОТИРІЧ У СУЧАСНИХ УМОВАХ ФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОСТІ

1. Державна влада і місцеве самоврядування – невід’ємний атрибут формування суверенної, правової, демократичної держави. При цьому між ними існує тісний взаємозв’язок та певні протиріччя, пов’язані головним чином, з функціональними ознаками.

2. Державна влада (за формулюванням американського політолога Ендрю Хейвуда) це: а) влада, як прийняття рішень; б) певна система соціальних

відносин між державою і людьми; в) контроль думки (спосіб впливу на людину) [7].

3. Державна влада – це «політико-правовий інструмент забезпечення функціонування держави та реалізації її місії через систему повноважень і механізмів, що застосовуються від імені держави спеціально утвореними органами державної влади для захисту та реалізації спільного інтересу, забезпечення загальних і локальних потреб, реалізації функцій регулювання та вирішення конфліктів у суспільстві [1, с.143].

4. Державна влада окремо формулює, декларує і практично реалізує так звану регіональну політику. При цьому, як справедливо зазначає А.Ю. Костенко «Об'єктивними передумовами регіональної політики є структурна неоднорідність простору країни в природно-географічному, ресурсному, економічному, соціальному, етнічному і політичному аспектах [3, с. 340]. Така політика охоплює систему відповідних відносин: а) між державою і регіонами; б) між регіонами в середині держави.

5. Немало фахівців, зокрема Ю.В. Содель [6] акцентують увагу на тому, що існує проблема своєрідної біполярності, – тобто взаємодії виконавчої влади і самоврядування на місцевому рівні. Досить часто, в реальній суспільній практиці є певні протиріччя і неузгодженості, а то і конфлікти, пов'язані в першу чергу, з нечітким визначенням повноважень сторін.

6. Місцеве самоврядування втілює і сприяє реалізації людьми інтересів і потреб місцевих громад у тісному поєднанні із загальнонаціональними інтересами і потребами, забезпечення яких в цілому пов'язане з державою, її функціонуванням. Як підкреслюється у преамбулі європейської хартії місцевого самоврядування, право громадян на безпосередню участь в управлінні усіма державними справами найбільш безпосередньо може здійснюватися саме на місцевому рівні [2]. Звідси пояснюється актуальність і потреба глибокого осмислення взаємин державної влади і місцевого самоврядування стосовно найбільш продуктивного забезпечення життя громадян, реалізації їх прав, свобод і інтересів.

7. Існують ряд моделей місцевого самоврядування: англосаксонська, континентальна, соціалістична, іберійська, різноманітні гібридні форми. Вважаємо, що у сучасній Україні формується модель місцевого самоврядування, що поєднує перш за все англосаксонську і континентальну модель, що мають такі характерні ознаки: демократизм; повна децентралізація (самостійність у функціонуванні органів самоврядування); державна підтримка місцевого самоврядування (гарантії); державний нагляд (підконтрольність) за законністю діяльності органів місцевого самоврядування.

8. Глибинний сенс (зміст) місцевого самоврядування проглядається в першу чергу через його функції. Коротко такими функціями є:

- політична (форма публічної влади);
- загальнодемократична (децентралізація, збалансованість влади, владних повноважень);

- господарська;
- інтеграційна;
- культуротворча;
- селективно-соціалізаційна (рекрутування управлінських кадрів і т. ін.).

9. Традиції місцевого самоврядування закладалися задовго до формування державності (державної влади), а тому їх розвиток сьогодні, в тому числі і в Україні має здійснюватися з урахуванням цієї особливості.

«Поняття місцевого самоврядування, - пише українська дослідниця І.С. Погорелова, – для України виникло після проголошення нею незалежності, а нині цей термін тільки входить у наш політико-правовий словник. Система місцевого самоврядування, його компетенція визначаються законодавчо, де її основою слугують українське законодавство, зокрема Конституція України, закони «Про ратифікацію Європейської хартії місцевого самоврядування», «Про місцеве самоврядування в Україні» та ін.; міжнародно-правові акти: зазначимо, що наприкінці ХХ ст. спільна думка про місцеве самоврядування та Європейській хартії про місцеве самоврядування від 15 жовтня 1985 р.; локальне законодавство – статuti територіальних громад, регламенти місцевих рад та інші акти, які приймаються органами місцевого самоврядування. [5, с. 103].

Зазначимо, що при розгляді проблеми місцевого самоврядування в Україні за основу мають братися Конституція України (1996 р.) та Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні». Як зазначає вже цитована нами політолог І.С. Погорелова: «Порівняно з конституційним положенням Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» більше відповідає Європейській хартії, оскільки під МС розуміє не тільки гарантоване державою право, а й реальну здатність територіальної громади самостійно вирішувати питання місцевого значення» [5, с. 104].

10. Проблема «центр-регіони» нині є досить гострою для сучасної України. Як пишуть українські вчені Ф. Медвідь і М. Медвідь: «Відсутність активної, виваженої державної регіональної політики за попередні 20 років призвела до посилення відцентрованих та дезінтеграційних тенденцій на регіональному рівні, послаблення міжрегіональних економічних зв'язків та порушення ефективної взаємодії за вертикаллю «центр-регіони», диференціації регіонів за рівнем конкурентоспроможності та якості життя громадян» [4, с. 68-70].

Зазначимо, що і до 2015 року і у подальшому для України основними складовими інституційно-правової бази розвитку регіонів є: Закон України «Про стимулювання розвитку регіонів (№ 2850-IV від 08.09.2005 р.) та Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2015 р. (затверджена Постановою КМУ № 1001 від 21.07.2006 р.) Принципи раціональності, відповідальності та ефективності децентралізації – орієнтири, на які мають спиратися подальші реформи у сфері державного управління. Отже, держава залишається координатором інтересів усіх рівнів. Гармонізуюча роль держави

особливо має активізуватися в точках зіткнення інтересів: між людиною і громадою, між громадою і регіональною владою, між регіональною і державною владою тощо.

Список використаних джерел

1. Енциклопедичний словник з державного управління / Уклад. Ю.П. Сурмін, В.Д. Бакуменко, А.М. Михненко та ін.; за ред. Ю.В. Ковбасюка, В.П. Трощинського, Ю.П. Сурміна. – К.: НАДУ, 2010. – 820 с.
2. Європейська хартія місцевого самоврядування. Страсбург, 15 жовтня 1985 року [Електронний ресурс] // Верховна Рада України. Офіційний веб-портал. URL : zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_036
3. Костенко А.Ю. Регіональна політика в Україні // Становлення і розвиток української державності [зб. наук. пр.]. – К. : ДП «Видавничий дім «Персонал», 2012. – С. 340- 342.
4. Медвідь Ф.М., Медвідь М.Ф. Національні економічні інтереси в системі державної регіональної політики України // Становлення і розвиток української державності [зб. наук. пр.]. — К. : ДП «Видавничий дім «Персонал», 2011. – С. 68-72.
5. Погорелова І.С. Розвиток місцевого самоврядування в Україні: проблеми і суперечності / І.С. Погорелова // Наукові праці МАУП /, 2011. Вип. 2 – С.103-109.
6. Содель Ю.В. Виконавча влада і місцеве самоврядування в умовах становлення правової держави // Становлення і розвиток української державності [зб. наук. пр.]. – К. : ДП «Видавничий дім «Персонал», 2012. – С. 373-374.
7. Heywood A. Politologia / A. Heywood. – Warsawa : Wydawnictwo Naukowe PWN, 2010. – 554 S.

*Батанов Олександр Васильович, д-р юридичних наук, професор,
провідний науковий співробітник*

Інституту держави і права ім. В. М. Корецького НАН України

РОЛЬ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ У ПРОЦЕСАХ СТАНОВЛЕННЯ ЕФЕКТИВНОЇ МОДЕЛІ ДЕРЖАВНОЇ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНИ

Основні правові, економічні, соціальні, екологічні, гуманітарні та організаційні засади державної регіональної політики як складової частини внутрішньої політики України визначає Закон України «Про засади державної регіональної політики» від 05.02.2015 р. Згідно цього Закону, метою державної регіональної політики є створення умов для динамічного, збалансованого розвитку України та її регіонів, забезпечення їх соціальної та економічної єдності, підвищення рівня життя населення, додержання гарантованих